

Rapport EU-Val 2019

Inledning

Den 26 maj 2019 var det Europaparlamentsval, EU-val, i Sverige.

Rapporten är en sammanställning av valkansliets erfarenheter från EU-valet 2019 samt en enkätundersökning som skickats ut till samtliga deltagare i arbetet med valet (ca 170 personer) med 101 enskilda svar.

1. Förberedelser

1.1 Information och utbildning

Information till röstmottagare skickades huvudsakligen ut genom e-post och lades upp på kommunens hemsida. Förtidsröstningsmottagarna fick information via dokumenthanteringssystem Alfresco på kommunens intranät, där scheman och annan information publicerades. Röstmottagarna fick även själva rapportera arbetad tid genom samma självservicefunktion som anställda använder. Detta upplevs fungerat mycket bra, särskilt vad gäller scheman där ändringar inte behövde mejlas ut till varje enskild röstmottagare.

Inför valet hölls flera utbildningar som röstmottagarna kunde anmäla sig till. Dessa var dels riktade till ordföranden och dels till röstmottagarna mer allmänt. Ordförandeutbildningarna innehöll fler detaljer och diskussioner om planering. Det hölls även två utbildningstillfällen gällande förtidsröstning, sammantaget erbjöds fyra utbildningstillfällen. Utbildningen var obligatorisk. De som inte hade möjlighet att närvara uppmanades göra självstudier via valmyndighetens webbutbildning och inlämna certifikat som bevis på att denna genomförts.

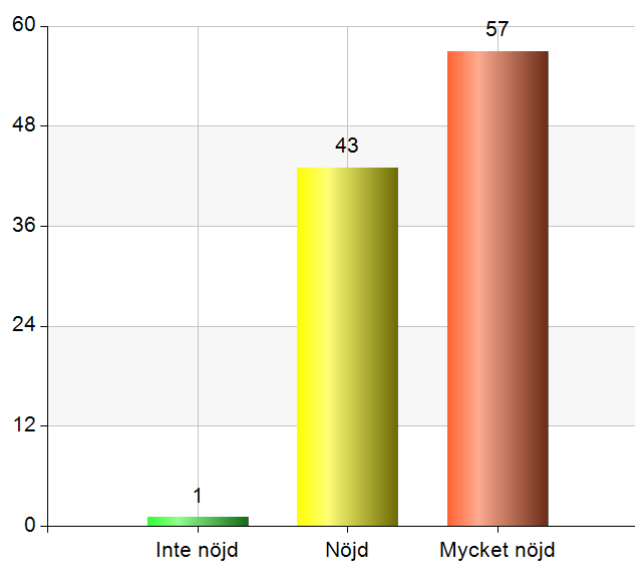
Utbildningarna hölls i Sparbankssalen i Utbildningens hus, vilken bedöms vara en mycket bra lokal för ändamålet. Materialet som lämnades från valmyndigheten upplevdes av valkansliet som delvis bristfälligt, utbildningsfilmerna var inte riktade mot EU-valet vilket ledde till en del missförstånd.

Enkätfråga: Fick du all information du behövde vid utbildningstillfället?

Namn	Antal	%
Inte nöjd	1	1
Nöjd	43	42,6
Mycket nöjd	57	56,4
Total	101	100

Svarsfrekvens

100% (101/101)

Det är huvudsakligen positiva intryck från utbildningen. Vissa önskemål finns om mer praktiska moment samt ett intresse av att dela upp grupperna efter olika erfarenhetsnivåer. Synpunkter finns även på att det är en upprepning från föregående val.

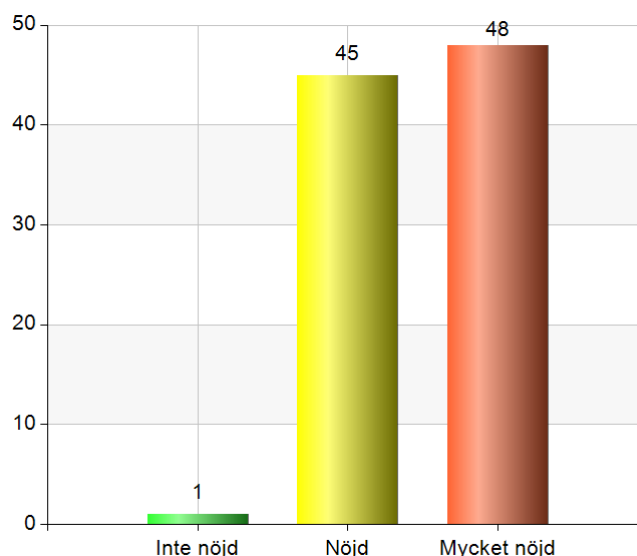
Jämfört med RKL-valet 2018 har andelen "mycket nöjda" ökat från 43% till 56,4%. Andelen "inte nöjda" har minskat från 3,2% till 1%.

Under hela valprocessen fanns valkansliet tillgängligt, kontaktnummer och lokala instruktioner lämnades i form av utskrivna pm. Mycket information skickades ut via mejl.

Enkätfråga: Var kontakten med valkansliet bra?

Namn	Antal	%
Inte nöjd	1	1,1
Nöjd	45	47,9
Mycket nöjd	48	51,1
Total	94	100

Svarsfrekvens
93,1% (94/101)

Kontakt mellan röstmottagare och valkansliet har fungerat bra. Andelen "mycket nöjda" har ökat från 43,9% till 51,1% och flera personer anger att det varit snabba svar från valkansliet.

Valkansliet ser ett behov av att på enkelt sätt skicka ut uppdateringar av information och kommunicera rutiner som alla kan ta till sig. Ett förslag är att tillämpa en elektronisk plattform för en bättre kommunikation mellan valkansli och röstmottagare. I denna plattform kan information lätt uppdateras och alla röstmottagare får enkelt tillgång till den senaste informationen.

1.2 Annonsering

Annonsering gjordes genom sociala medier (Facebook), hemsidan och i lokalpressen. Annonseringen gjordes i Alingsås Tidning och Alingsåskuriren och hade dels fokus på information om förtidsröstning och dels på valdagen. Det annonserades regelbundet under valperioden med totalt nio annonser i pressen.

Det har även skrivits redaktionellt material om valprocessen i samband med rekrytering. Någon närmare analys av effekterna av annonseringen har inte gjorts.

Vård- och äldreboenden fick utskickat information om möjlighet att anlita ambulera röstmottagare.

1.3 Material

Beställning av material i valportalen har fungerat bra, valkansliet var noggrant vid beställning.

Många valsedelställ är slitna och behöver bytas ut. Det beror ofta på överbelastning i ställen. Förmodligen kommer det komma nya lagkrav som påverkar placeringen av valsedlar. Inför EP-valet 2019 gjordes bedömning att inte byta ut ställen, men det behöver åtgärdas inför nästa RKL-val.

Packningen fungerade bra, det saknades några pennor och linjaler i kontorslådor.

Lokalen där materialet förvarades, valförrådet i Bolltorps industriområde, fungerade väl.

Rutin för utlämning av material kan förbättras, många kommer och hämtar material samtidigt och det kan bli något rörigt. För att säkerställa att inget material missas att delas ut ska valkansliet bättre organisera utlämning vid nästa val.

En container för skräp från vallokaler ställdes upp utanför valförrådet vilket fungerade bra. Röstkort lämnades in till valkansliet under valnatten för omhändertagande.

1.4 Bemanning

Röstmottagare för förtidsröstning och valdagen rekryterades genom utskick till tidigare deltagare i val, via hemsidan och via sociala medier. Det gjordes även annonsering i dagspressen. Den annonseringen verkar inte ha inneburit någon betydande ökning i antal anmälningar. Det kan konstateras att den mest effektiva metoden var att kontakta tidigare deltagare/anmälda röstmottagare och be dem tipsa om personer som skulle kunna vara lämpliga för uppdraget.

Förtidsröstning

Det gick bra att bemanna förtidsröstningen, någon enskild lucka uppstod med kort varsel men ofta fanns det ersättare om någon fick förhinder. Ändringar i schemat gjordes i Alfresco vilket medförde betydligt mindre arbetsbörda för valkansliet samt ökad tydlighet för röstmottagarna.

Valdagen

Det var svårare att rekrytera röstmottagare till valdagen. Intresset var lägre än vid RKL-valet 2018. Det har funnits en målsättning att göra distrikten så representativa som möjligt genom att beakta en jämn fördelning av kön och ålder.

På valdagen arbetade sex personer per valdistrikt, vilket var en minskning av bemanningen jämfört med RKL-valet 2018 med två personer per distrikt. På grund av lägre intresse att arbeta som röstmottagare på valdagen samt ett väntat lägre valdeltagande bedömde valkansliet att sex personer per lokal utgjorde grundbemanning. En del distrikt önskade fler personer, men sammanfattningsvis fungerade det bra. Valkansliet konstaterar att rekrytering av röstmottagare behöver starta tidigare och marknadsföras mer.

2. Förtidsröstning

Förtidsröstningen i Alingsås kommun startade onsdagen den 8 maj och avslutades den 26 maj(valdagen). De lokaler som använts som röstningslokaler är Alingsås kulturhus och Sollebrunns servicecenter. Det totala antalet mottagna förtidsröster uppgick till 5475 st, att jämföra med 4833 st föregående EU-val, en ökning med 642 st.

	Antalet mottagna förtidsröster 2019	Antalet mottagna förtidsröster 2015
Alingsås kulturhus	4775	4437
Sollebrunns servicecenter	700	396

2.1 Förtidsröstningslokaler

Alingsås kulturhus

Lokalen var öppen samtliga dagar under förtidsröstningsperioden, kl. 11.00-19.00 vardagar och kl 10.00-15.00 lör-sön. Under valdagen var lokalen öppen för förtidsröstning kl 08.00-21.00. Grundbemanning under förtidsröstningen var fyra personer per pass, under sista veckan ökades antalet röstmottagare till fem per pass. Flera röstmottagare meddelade att det var svårt att ta rast på grund av hårt tryck i lokalen. I enkätundersökningen får Kulturhuset kritik, dels för att det var en trappa ner och att permobiler inte enkelt kunde ta sig ner, det förelåg risk för fallolyckor med trappa, dålig ventilation, belysning bakom skärmarna var bristfällig. Lokalen innebär en del utmaningar beträffande möblering och det är svårt att lösa en tydlig process där väljarna följer planerade moment.

Ett låsbart plåtskåp var uppställt för förvaring av förtidsröster över natten för att underlätta hanteringen och överlämningen till PostNord.

Sollebrunns servicecenter

Lokalen var öppen samtliga vardagar under förtidsröstningsperioden, kl. 15.00-19.00 samt lördagar, kl. 10.00-14.00. Antalet röstmottagare per pass var tre. Lokalen bedöms fungera bra för ändamålet. Ett låsbart plåtskåp var uppställt för förvaring av förtidsröster över natten för att underlätta hanteringen och överlämningen till PostNord.

2.2 Ambulerande röstmottagning

Valkansliet utgjorde Alingsås kommuns ambulerande röstmottagare. Väljare med behov kunde kontakta valkansliet och boka en tid för besök. Totalt genomfördes åtta hembesök och fyra besök på äldreomsorgshem.

Ambulerande röstmottagning ersatte tidigare institutionsröstning, samtliga boenden som tidigare haft institutionsröstning fick information om möjlighet att anlita ambulerande röstmottagare. Likaså fick hemtjänstpersonal information om denna möjlighet. Fyra vård- och äldreboenden använde sig av denna tjänst. Valkansliet har inte mottagit några klagomål kring skifte från institutionsröstning till ambulerande röstmottagare.

2.3 PostNord

Alingsås kommun upphandlade valtjänster inför EU-valet 2019. Det var PostNord som fick i uppdrag att inhämta, sortera och köra ut förtidsröster till vallokaler på valdagen. Alingsås kulturhus och Sollebrunns servicecenter fick rösterna hämtade dagen efter undantaget respektive lokals sista öppna dag. PostNord förvarade förtidsrösterna i sina lokaler under hela förtidsröstningstiden. PostNord ansvarade även för att skicka iväg förtidsröster till annan kommun. Röstmottagarna angav hur många förtidsröster som mottagits per dag, PostNord kontrollräknade rösterna och vid avvikelser i antal har detta rapporterats till Valkansliet. PostNord sorterade förtidsrösterna per vallokal och i nummerordning inför utkörning på valdagen. Utkörning påbörjades valdagen kl 07.00 och var klar kring 10.00.

3. Valdag

Valdeltagandet vid 2019 års val blev 58,79%, att jämföra med 54,74% år 2014, en ökning med 4 %. Det distrikt med högst valdeltagande Hemsjö/Västra Bodarna (68,68%), det distrikt med lägst valdeltagande var Östlyckan/Brogården (41,45%).

	2019	2014
Valdeltagande Alingsås kommun	58,79% (18 331)	54,74% (16 437)

3.1 Händelser och incidenter

Samtliga vallokaler kunde öppna klockan 08.00 och ingen behövde stängas under dagen.

- Enstaka problem med låst ytterdörr och att kod som givits av vaktmästare ej fungerat.

- Under en period saknades det ljus på Alströmergymnasiet,

-Två personer skulle rösta, genomförde röstningsproceduren fram till att bli avbockade i röstlängden men då lämnades kuverten på bordet utan att rösterna bockades av i röstlängden.

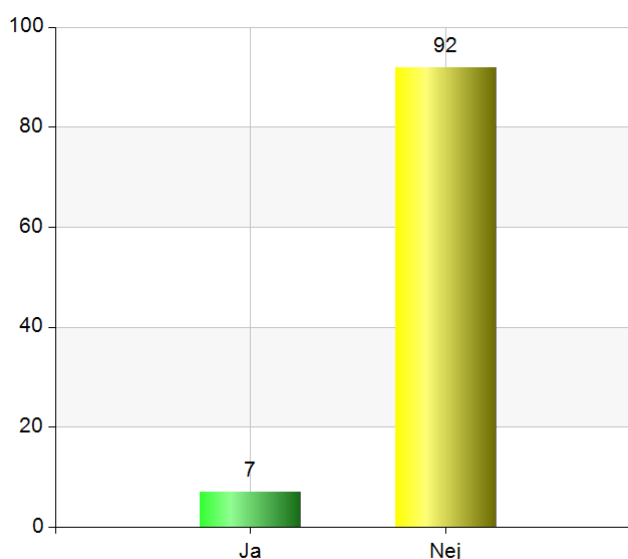
-En väljare fick ett kuvert från en röstmottagare med en istoppad röst i. Det kan bero på att kuvert som låg bakom valskärmen återanvändes.

Enkätfråga: Händelse något oförutsett, incidenter eller störningar av något slag som försvårade arbetet?

Namn	Antal	%
Ja	7	7,1
Nej	92	92,9
Total	99	100

Svarsfrekvens

98% (99/101)

Antalet som uppger att incidenter skett har gått ner från RKL-valet 2018 från 24,1% till 7,1% vilket sannolikt också har att göra med ett minskat valdeltagande.

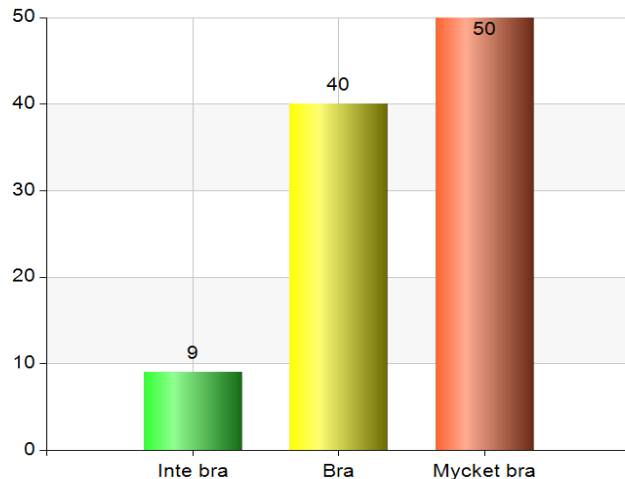
3.2.Vallokaler

Alingsås kommun är indelad i 24 valdistrikt. De flesta distrikt har en vallokal men åtta distrikt är placerade i samma lokal eller intill varandra.

Enkätfråga: Hur fungerade vallokalen som arbetsplats (ljus, ventilation, storlek på lokal mm)?

Namn	Antal	%
Inte bra	9	9,2
Bra	40	40,8
Mycket bra	50	51
Total	99	101

Svarsfrekvens
97% (98/101)

I jämförelse med RKL-valet 2018 syns en skillnad på uppfattning om att lokalen inte fungerade bra, som då var 33,8%, med en minskning till 9,2%. Det är positivt då det var detta avsnitt som gav mest kritik vid föregående val. Andelen kommentarer är också betydligt färre. Bland den kritik som nämns är följande väsentligt att nämna:

- Flera lokaler fungerade bättre än i RKL-valet, vilket sannolikt beror på antalet röstande och att trycket minskade.
- Sollebrunns servicekontor anses fortsatt för litet.
- Flera lokaler har brister i ventilation. Detta omnämns även i rapporten från RKL-valet 2018.
- Västra Bodarna skola var inte städad och det fanns kvar matrester på borden.
- Kullingsbergsskolan hade dålig belysning, dörr som låstes för tidigt, dåligt städad.
- Stora Mellby kommunalhus/matsal beskrivs som slitet, med mycket möbler som behöver flyttas. Lokalen var inte ordentligt städad och det fanns matrester. Här finns önskemål om att byta till församlingshemmet i Stora Mellby.
- Alströmerskolan bedöms ha en bättre disponering än i RKL-valet, men anses något instängd då det saknas fönster och ventilationen inte fungerade fullt ut.
- Köer i Ängaboskolan, då det är två distrikt intill varandra.
- Larm sattes igång i Långared.
- Kvarnbacken rehabcenter fungerade mycket bättre nu då det var bättre bortplockat.

3.3 Bemanning

Totalt arbetade 163 personer under valdagen. I enkätundersökningen har det ställts frågor rörande gruppens sammansättning, schemaläggning och ordförandens planering.

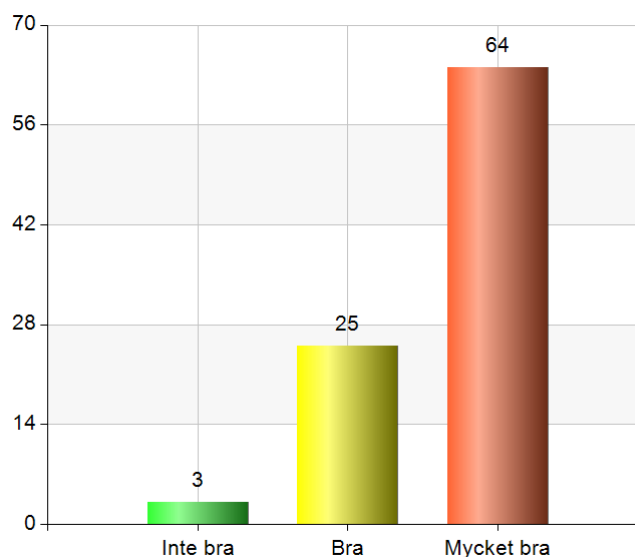
Sammantaget upplever de flesta att både gruppen och ordföranden fungerat bra eller mycket bra. Kritik som givits är att några personer meddelat att de fick schema sent.

I enkätundersökningen ställs frågan om röstmottagarna kan tänka sig tjänstgöra i kommande val, 98% svara ja. Detta motsvarar samma procentantal som i RKL-valet 2018.

Enkätfråga: Hur fungerade kontakten med ordförande och schemaläggningen inför valdagen?

Namn	Antal	%
Inte bra	3	3,3
Bra	25	27,2
Mycket bra	64	69,6
Total	92	100

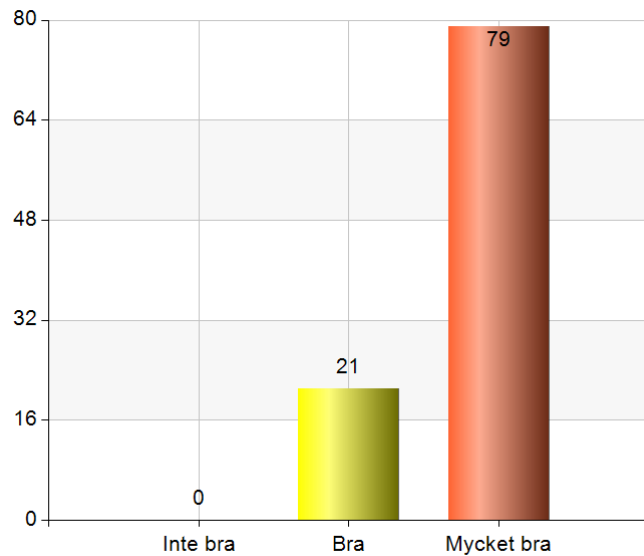
Svarsfrekvens
91,1% (92/101)

Enkätfråga: Hur fungerade gruppen med röstmottagare tillsammans?

Namn	Antal	%
Inte bra	0	0
Bra	21	21
Mycket bra	79	79
Total	100	100

Svarsfrekvens
99% (100/101)

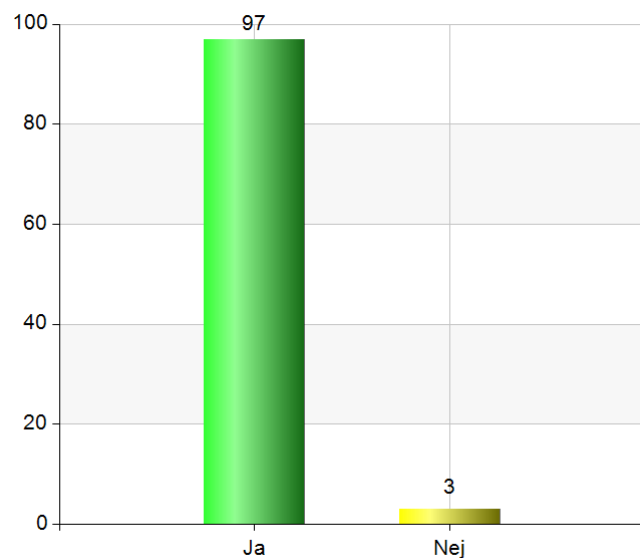

Grupperna fungerade bättre detta val i jämförelse med RKL-valet. Andelen som anser det fungerade "mycket bra" har ökat från 65,4% till 79%.

Enkätfråga: Kan du tänka dig att vara med i framtida val?

Namn	Antal	%
Ja	97	98
Nej	3	3
Total	100	101

Svarsfrekvens
98% (99/101)

Andelen som kan tänka sig arbeta i framtida val ligger kvar på 98% som också var siffran från RKL-valet.

3.4 Valnatt

Valnämndens mottagning av röster från valdistrikten var lokaliserad i Rådhuset under valnatten. Valkansliet tillsammans med valnämnden utgjorde mottagning i form av fyra stationer på Rådhusets övervåning. Mottagningen fungerade huvudsakligen bra. Fyra stationer uppfattas som optimalt. För att underlätta processen fanns även personal tillgänglig utanför stationerna vilket fungerade bra. När väl distrikten anlände till Rådhuset blev det ett bra flöde och inget distrikt behövde vänta någon längre tid.

Sammansättningen och schemat för valkansliet och valnämnd bedöms fungerat väl och valnatten löpte på problemfritt.

4. Övrigt

4.1 Valdistrikt

Det har lämnats önskemål om att det ska vara fler valdistrikt med färre antal väljare i varje, då många upplever en stor arbetsbelastning. Ett flertal påpekanden har gjorts gällande indelningen för valdistriktet Ödenäs/Skaftared där boende behövde åka till Ödenäs för att rösta fast de haft betydligt närmare till tidigare vallokal (Ängabo).

4.2 Säkerhet

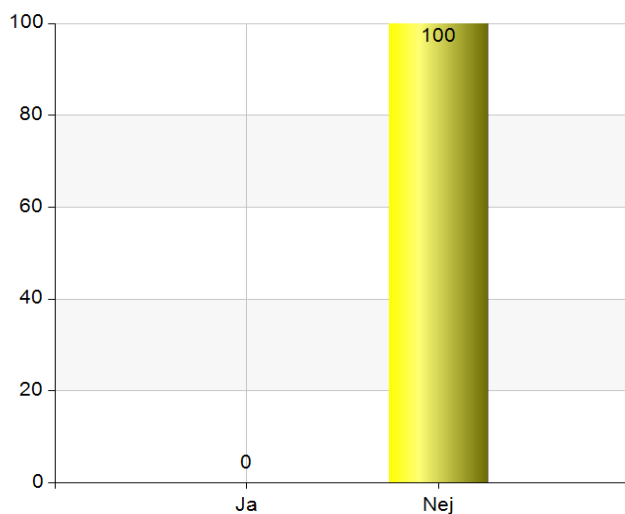
Inför EU-valet hölls möte med stabschef, säkerhetschef, kommunikationschef och IT-chef angående säkerhetsarbetet kopplat till valet. Ett säkerhetskompendie med relevanta interna och externa kontaktuppgifter togs fram av säkerhetschef. Likaså hölls möte med lokalpolis för uppdatering kring säkerhetsläget och hotbilder. En lokal i reserv bokades på Räddningstjänsten, att nyttja vid ev stängning av Rådhuset.

Det inträffade inte några allvarliga incidenter som påverkat eller riskerat att leda till att någon vallokal behövt stänga.

Enkätfråga: Har du upplevt hot eller diskriminering i arbetet?

Namn	Antal	%
Ja	0	0
Nej	100	100
Total	100	100

Svarsfrekvens
99% (100/101)

Ingen anger sig ha upplevt hot eller diskriminering i arbetet.

4.3 Kontakt med andra myndigheter

Valkansliet har haft kontakt med ett antal andra myndigheter i samband med valet, främst kontakt med Polisen, Länsstyrelsen och Valmyndigheten. Certifikat till Valportalen levererades av Länsstyrelsen. Detta fungerade bra.

4.4 Övriga reflektion från enkätundersökningen

I enkätundersökningen framkom ett antal önskemål utifrån vilka erfarenheter och önskemål som finns inför framtida val, som kan sammanfattas till följande:

- Önskemål om webbaserade utbildningar.
- Negativa reaktioner på vad som uppfattas som en sänkning av arvodena. Detta har meddelats av flera röstmottagare.
- Önskemål om att valmaterialet ska köras ut.
- Önskemål om att det ska finnas en speciell klädsel, exempelvis svart piké med texten Röstmottagare i vitt.
- Önskemål om fika.

Den stora förändringen har varit att valsedlarna hanterades annorlunda i detta val. Det kan därför vara värdefullt att samla några av de synpunkter och erfarenheter som kommit av detta.

Kommentarer från röstmottagare om ändring av valsedlarnas placering:

- ” Nya valsedelställen som placerades vid valbåset var uppskattat av väljarna. Upplevdes som bättre för valhemligheten. Systemet kommer dock inte fungera i ett ordinarie val då det kommer ta för stor plats i denna lilla lokal. Då vårt distrikt hade ca 70% röstande, var bemanning med endast tre personer i lokalen möjlig endast korta perioder. Vi behöver vara minst fyra för att hinna kolla av i valbås och valsedelsställ, kortare fika och toalettbesök. Vid ordinarie val bör gruppen således vara fler än 6 pers.”

” Mycket positiva reaktioner om skärmarna för valsedelställen. Vore bra om det på skärmarna stod Valsedlar med stor text så ser folk var de finns.”

”Hos oss på Ängaboskolan placerades valsedlarna ut i korridoren, folk fick ta där först och fick därefter valkuvert och gå in i vallokalen o sen gå bakom skynket för att stoppa ned valsedeln. Jag tänker att det hade varit bättre om folk får valkuvertet först och sen finns valsedlarna i anslutning till det gröna skynket. För nu blev det lätt att valarbetare såg vilken valsedel som valts, eftersom de skulle plocka fram röstkortet o visa vilket distrikt de tillhörde när de fick kuvertet i dörröppningen till vallokalen.”

”Vi ordnade så att stället med valsedlar stod i direkt anslutning till valbåset. Det var uppskattat av många. Jag upplevde att det gick lite fortare när väljarna inte behövde försöka dölja vad de skulle ta för valsedlar och det blev mindre skräp i valbåsen.”

”Nu hade vi 3 stationer för valsedlarna och 4 skärmar och allt fungerade bra. De som röstade var mycket nöjda med de nya "dolda" valsedlarna. Vid riksdagsvalen när det blir fler valsedlar räcker det nog med 2 stationer. Många har med sig egna valsedlar vi de valen och går direkt till skärmarna. Vi har alltid haft totalt 5 skärmar vid riksdagsvalen och därför aldrig haft några köer längre än ett par meter.”

5. Valkansliets kommentarer och rekommendationer

Arbetet med EU-valet 2019 bedöms ha fungerat bra i sin helhet.

Utifrån enkäten kan det konstateras att det är lokaler som är det område som väcker mest kritik och där en stor andel har negativa erfarenheter.

Enkätsvaren gällande EU-valet 2019 är mer positiva jämfört med föregående enkät kopplad till RKL-valet 2018. Andelen ”mycket nöjda” har ökat. Områden som förbättrats är exempelvis kontakten med valkansliet, utbildning och informationsspridning och hur väl gruppen med röstmottagare fungerat.

Dålig belysning är en återkommande kritik. Det gäller både bakom valskärmar och i lokaler i stort. När det mörknade framkom även att belysningen på flera platser inte var optimal för hanteringen. Det bör ses över om belysningen åtgärdas och eventuellt kompletteras.

Dålig ventilation är en återkommande kritik. Det bör kontrolleras om ventilation slås av på helger och om detta kan åtgärdas.

Larm som går på och ljus som släcks automatiskt är mycket allvarligt och försvårar arbetet för röstmottagarna. Detta måste åtgärdas.

Det finns en genomgående kritik av att tillämpa dubbla distrikt i lokalen eller i en direktansluten lokal. Många går fel och det blir trångt.

Beträffande valkansliets arbete och planering framkommer det ett behov av att fortsätta effektivisera och säkerställa arbetsprocessen. Användandet av Alfresco som plattform för scheman bedöms positivt. Det bör undersökas om fler delar i arbetsprocessen kan effektiviseras på liknande sätt.